

"Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 6 қарашадағы N 1101 қаулысы

Ескерту. Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламентінен кері қайтарып алынсын - ҚР Үкіметінің 2004.11.10. N 1174 қаулысымен .

Қазақстан Республикасының Үкіметі қаулы етеді:

"Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жобасы Қазақстан Республикасының Парламенті Мәжілісінің қарауына енгізілсін.

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі
жоба

Қазақстан Республикасының Заңы

"Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы"

Осы Заң Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтаудың құқықтық, экономикалық және әлеуметтік негіздері мен кепілдігін белгілейді, азаматтардың денсаулығын сақтауға конституциялық құқығын мемлекеттік органдардың, меншік нысандарына қарамастан жеке және заңды тұлғалардың іске асыруға қатысуын реттейді.

1-тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Негізгі ұғымдар

Осы Заңда мынадай ұғымдар пайдаланылады:
анатомиялық сый - ағзалар мен тіндер беру;

биологиялық өлім - өмірлік маңызды функциялар қайтымсыз сөнген кездегі организм тіршілігінің тоқтауы, организм тірі жүйесінің өмір сүруінің соңғы сатысы;

тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі - Қазақстан Республикасының барлық азаматтарына көрсетілетін медициналық көмектің Қазақстан Республикасының бүкіл аумағындағы бірыңғай көлемі;

гомеопатия - науқастарды дәрілік заттардың аз мөлшерімен емдеу әдісі;
ерікті медициналық сақтандыру - тегін медициналық көмектің кепілдендірілген

көлемінен тыс азаматтарға қосымша қызметтер көрсету жөніндегі тараптардың ниет білдіру күшін жүзеге асыратын сақтандыру;

донор - қабылдаушыға донорлық қан, оның құрамдас бөліктерін құю, ер адамның донорлық материалын (ұрығын) алу немесе ағзаны (ағзаның бөліктерін) немесе тіндерді ауыстырып қондыру жүргізілетін адам, адамның мәйіті, жануар;

инсеминация - ер адамның донорлық материалын (ұрығын) әйелдің жыныс жолына жасанды түрде енгізу;

апаттар медицинасы - табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайларда халыққа шұғыл медициналық көмек қызметі;

медициналық оңалту - аурулар мен мүгедектердің бұзылған немесе жоғалтылған қызметі мен денсаулығын қалпына келтіруге бағытталған емдік шаралардың әсер ету кешені;

азаматтардың денсаулығын сақтау - денсаулықты сақтау мен нығайтуға, аурудың алдын алу мен емдеуге, азаматтардың өмірінің сапасын жақсартуға бағытталған мемлекеттік, қоғамдық, әлеуметтік-экономикалық және медициналық іс-шаралардың кешені;

патогенетикалық препараттар - науқастың негізгі ауруымен шартталып дамитын ауруларды емдеу үшін пайдаланылатын дәрілік заттар;

мерзімдік хаттамалар - науқастың нақты ауруын осы кезеңдегі медициналық ғылым мен практиканың жетістіктеріне негізделген тексеру мен емдеудің міндетті көлемінің тізбесі;

мінез-құлық айнуы - психогендік факторлар туғызған және қозғалтқыш, әсерленгіш-жігерлілік пен ойлағыштық актілерінің ауытқыланып көрінетін адамның мінез-құлқының бұзылуы;

психикалық белсенді заттар - бір мәрте қабылдағанда адамның психикалық және физиологиялық функцияларына, мінез-құлқына әсер ететін, ал ұзақ пайдаланған кезде психикалық және физикалық тәуелділікті туғызатын химиялық заттар;

реципиент - донорлық қан, немесе оның құрамдас бөліктері құйылатын, ер адамның донорлық материалы (ұрығы) енгізілетін не донордан ағза (ағзаның бөліктері) немесе тіндер ауыстырылып қондырылатын емделуші;

трансплантация - тіндер мен ағзаларды организмнің басқа жеріне немесе басқа организмге қайта қондыру, көндіктіру;

эвтаназия - науқастың қандай да бір дәрілік немесе басқа заттарды енгізу, соның ішінде тіршілігін сақтау жөніндегі жасанды шараларды тоқтату арқылы және ауыртпайтын өлім жасау туралы өтінішін қанағаттандыру.

2-бап. Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау туралы заңнамасы

1. Азаматтардың денсаулығын сақтау туралы Қазақстан Республикасының Заңнамасы Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және осы Заң

мен Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актерлерінен тұрады.

2. Егер Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттарда осы Заңда бар нормалардан өзге де нормалар белгілеген болса, онда халықаралық шарттың нормалары қолданылады.

3-бап. Азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы мемлекеттік саясаттың қағидаттары

Азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы Қазақстан Республикасының мемлекеттік саясаты мынадай негізі қағидаттардың негізінде жүргізіледі:

1) тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемінің қолжетімділігі мен с а б а қ т а с т ы ғ ы ;

2) денсаулығын жоғалтқан жағдайда азаматтардың әлеуметтік қорғалуы;

3) медициналық-санитарлық және медициналық-әлеуметтік іс-шаралардың ғылыми негіздемелігі және алдын алу бағыттылығы;

4) азаматтардың өз денсаулығы мен айналадағы адамдардың денсаулығын сақтауға және нығайтуға жауаптылығы.

4-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы құзыреті

Қазақстан Республикасының Үкіметі:

азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы бірыңғай мемлекеттік саясатты әзірлейді және іске асырады;

азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы бағдарламаларды бекітеді;

азаматтардың денсаулығын сақтау мәселесі бойынша орталық және басқа да атқарушы органдардың қызметін басқарады;

әлеуметтік елеулі аурулар мен айналадағыларға қауіп төндіретін аурулардың, сондай-ақ көрсетілген аурулардан зардап шегуші азаматтарға медициналық-әлеуметтік көмек көрсетудегі жеңілдіктер тізбесін бекітеді;

мемлекеттік емес денсаулық сақтау секторында емдеуге тыйым салынған аурулардың тізбесін белгілейді;

Қазақстан Республикасынан тыс емделуге Қазақстан Республикасы азаматтарын жіберу ережесін белгілейді;

Қазақстан Республикасының заңдарымен көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

5-бап. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органның құзыреті

Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган:

азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы бірыңғай мемлекеттік саясатты жүргізеді;

азаматтардың денсаулығын сақтау бойынша мемлекеттік, салалық бағдарламаларды іске асыру жөнінде қоғамдық ұйымдармен өзара іс-қимылды жүзеге асырады;

республикалық мемлекеттік медициналық, ғылыми-зерттеу және санитарлық-эпидемиологиялық ұйымдардың қызметін үйлестіреді;
аумақтық денсаулық сақтау органдары мен ұйымдарының, меншік нысандарына карамастан қызметін бақылауды жүзеге асырады;
халықтың денсаулық жағдайын талдайды;
науқастардың ауруын айқындау мен емдеудің мерзімдік хаттамаларын бекітеді;
айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардың алдын алудың арнайы шараларын жүргізу ережесін белгілейді;
науқастарға жоғары мамандандырылған медициналық көмек көрсетуді қамтамасыз етеді;

уақытша еңбекке жарамсыздық парағын немесе анықтамасын беру ережесін белгілейді;

әйелдердің жүкті болуының алдын алу үшін хирургиялық стерилизация жасаудың медициналық айғақтарының тізбесін белгілейді;

мүдделі мемлекеттік органдармен бірлесе отырып, жыныстық ұқсастандыру бұзылулары бар адамдардың жынысын ауыстыруды жүргізу ережесін белгілейді;

азаматтарға гомеопатиялық көмек көрсету ережесін белгілейді;
тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі шеңберінде дәрілік көмек көрсету үшін тағайындалған негізгі (өмірлік маңызды) дәрілік заттардың тізімін бекітеді;

мемлекеттік меншік құқығына негізделген медицина ұйымдарын орталықтандырылып сатып алынған туберкулез бен диабетке қарсы препараттармен қамтамасыз ету ережесін бекітеді;

туберкулезбен ауыратын науқастарды республикалық медицина ұйымдарында емдеу үшін қажетті патогенетикалық препараттардың тізбесін белгілейді;

қан және оның құрамдас бөліктерін дайындауды, қан препараттарын өндіруді ұйымдастырады;

халықты егу үшін вакциналар мен басқа да медициналық иммунобиологиялық препараттарды орталықтандырылған сатып алуды жүзеге асырады;

төтенше жағдайлардың медициналық-санитарлық, салдарын жою жөніндегі іс-шараларды жоспарлау мен жүргізуді, апаттар медицинасы саласында ғылыми зерттеулер жүргізуді, апаттар медицинасы қызметінің құрылымдарына әдістемелік басшылық етуді, төтенше жағдайларда халықты және құтқарушы құрылымдарды медициналық көмек тәсілдеріне үйретуді жүргізуді ұйымдастырады;

клиникалық және медициналық-биологиялық байқау тәжірибесін жүргізу, диагностика мен емдеудің жаңа әдістерін қолдану тәртібін белгілейді;

адамның биологиялық өлімін анықтау критерийлерін белгіледі;
патологоанатомиялық сою жүргізу ережесін белгілейді;

тіндерді және (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөлігін) алу, адамнан адамға,

мәйіттен адамға және жануардан адамға ауыстырып қондыруды жүргізу тәртібі мен шарттары туралы ережені бекітеді;

физикалық немесе психикалық даму кемістігі бар, сондай-ақ АҚТҚ жұқтырған балаларды балалар үйіне және жалпыға бірдей оқу-тәрбие беру ұйымдарына орналастыруға кедергі жасайтын медициналық айғақтардың тізбесін белгілейді;

орта арнайы және жоғары медициналық және фармацевтикалық білімнің сабақтастығын қамтамасыз етеді;

медицина және фармацевтика кадрларын даярлаудың сапасын бақылауды жүзеге асырады;

медицина, фармацевтика, ғылым және педагогика кадрларының қажеттілігін белгілейді және қамтамасыз етеді.

6-бап. Жергілікті мемлекеттік басқару органдарының азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы өкілдігі

1. Қазақстан Республикасының облыстарындағы (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) жергілікті өкілді органдары:

азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы өңірлік бағдарламаларды бекітеді; әлеуметтік-елеулі аурулардан зардап шегуші, сондай-ақ және айналадағылар үшін қауіп төндіретін адамдарды, төтенше жағдайлар кезінде халықты дәрілік заттармен қамтамасыз етудің өңірлік бағдарламаларын бекітеді;

денсаулықты сақтауға және өңірлік бағдарламаларды іске асыруға арналған шығыстар бөлігінде тиісті бюджеттерді орындау туралы есептерді бекітеді.

2. Облыстардағы (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) жергілікті атқарушы органдардың қарауына мыналар жатады:

денсаулықты дамыту мен нығайтуға, халықтың саулығын қалпына келтіруге, аурулардың алдын алуға және санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылыққа жәрдемдесетін халықтың тіршілігіне қажетті жағдайлар кешенін қамтамасыз ету;

денсаулық сақтау саласын ресурстармен, кадрлармен, қаржымен қамтамасыз етуді, денсаулық сақтау жөніндегі мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға халықтың қатысуын ұйымдастыру;

облыстық, қалалық, аудандық және ауылдық денсаулық сақтау ұйымдарының қызметіне басшылық ету және үйлестіру;

салааралық ынтымақтастықты дамыту;

сан салалы медицинаны және бұқаралық дене тәрбиесі-сауықтыру қозғалысын дамыту;

әлеуметтік-елеулі аурулардан және айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардан зардап шегуші адамдарды, төтенше жағдайлар кезінде халықты дәрілік қамтамасыз етудің өңірлік бағдарламаларын іске асыру;

халықты бастапқы медициналық-санитарлық (дәрігерге дейінгі және дәрігерлік),

білікті және мамандандырылған медициналық көмек көрсетумен, оның ішінде дәрілік қамтамасыз етуді қоса алғанда, әлеуметтік-елеулі ауруларды және айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардың алдын алуды және емдеуді қамтамасыз ету;

өңірлік медицина ұйымдарын диабетке қарсы препараттармен, денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган сатып алғандарды қоспағанда, қамтамасыз ету;

қан және оның құрамдас бөліктерін дайындауды ұйымдастыру, өңірлік мемлекеттік медицина ұйымдарын қан препараттарымен қамтамасыз ету;

туберкулезбен, қант диабетімен ауыратын науқастарды емдеу үшін патогенетикалық препараттармен, диабетпен ауыратын науқастарды қантты төмендететін препараттардың түймедақ нысандарымен, бүйректі ауыстырып қондырғаннан кейін, лейкемиямен ауыратын балаларды дәрілік заттармен, онкологиялық науқастарды химиялық препараттармен, бүйрек функциясының жеткіліксіздігі бар науқастарды диализаторлармен және шығыс материалдарымен қамтамасыз ету.

7-бап. Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы қоғамдық

бірлестіктер

Дәрігерлер мен провизорлардың, орта медицина қызметкерлерінің, медициналық және фармацевтикалық өнім өндірушілердің кәсіби одақтары, қауымдастықтары, Қазақстан Республикасының Қызыл Жарты Ай қоғамы және басқа да қоғамдық бірлестіктер өздерінің жарғыларына сәйкес Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен азаматтардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз етуге қатысады

8-бап. Жұмыс берушілердің азаматтардың денсаулығын сақтауды қамтамасыз ететін жағдайлар жасау

жөніндегі жауапкершілігі

Жұмыс берушілер меншік нысандарына қарамастан Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес:

экологиялық салауаттылық, азаматтардың салауатты еңбек, тұрмыс және демалыс жағдайларын қамтамасыз ету;

қоршаған және өндірістік ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік қадағалау және бақылау органдарын хабардар ету;

халықтың санитарлық-эпидемиологиялық салауаттылығы саласындағы Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарын орындау;

өндірістің зиянды факторлары туралы халықты хабардар ету;

өндіріс себебі бойынша азаматтардың денсаулығына келтірілген зиян;

азаматтардың денсаулығын сақтау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзғандығы үшін жауапты болады.

2-тарау. Қазақстан Республикасында азаматтардың денсаулығын сақтауды ұйымдастыру

9-бап. Халыққа медициналық көмекті ұйымдастыру

1. Қазақстан Республикасында халыққа медициналық-санитарлық көмекті ұйымдастыру мен көрсетуді заңнамамен белгіленген тәртіппен денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган, облыстардағы (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) мемлекеттік денсаулық сақтауды басқару органдары, меншік нысандарына қарамастан денсаулық сақтау ұйымдары және денсаулық сақтау жүйесіне енетін жеке медицина практикасымен айналысатын жеке тұлғалар жүзеге асырады.

2. Азаматтарға тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемінің қолжетімділігін және алуды қамтамасыз ететін мемлекеттік денсаулық сақтау жүйесінің негізін:

фельдшерлік пункт, фельдшерлік-акушерлік пункт;
отбасылық және ауылдық дәрігерлік амбулатория, аумақтық емхана, ауылдық учаскелік аурухана;

орталық аудандық аурухана, аудандық аурухана, консультативтік-диагностикалық емхана, диспансерлер, әйелдер консультациясы;

облыстық және қалалық ауруханалар, облыстық диспансерлер; облыстық (қалалық) консультациялық-диагностикалық орталық, ЖҚТБ орталығы, перзентхана, перинаталдық орталық, қан орталығы; жедел медициналық көмек ауруханалары мен станциялары, аумақтық апаттар медицинасы, сондай-ақ барлық деңгейдегі стоматологиялық клиникалар;

республикалық емдеу-алдын алу ұйымдары мен орталықтар, ғылыми орталықтар мен ғылыми-зерттеу институттарының клиникалары құрайды.

Заңды және жеке тұлғаларға Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген медицина ұйымдарының өзге де түрлерін ашуға рұқсат етіледі.

10-бап. Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық, экологиялық салауаттылығы мен радиациялық қауіпсіздігін қамтамасыз ету

1. Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық, экологиялық салауаттылығы мен радиациялық қауіпсіздігі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес уәкілетті органдардың және жұмыс берушілердің кешенді іс-шараларды жүргізуі арқылы қамтамасыз етеді.

2. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган, облыстардағы (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) мемлекеттік денсаулық сақтауды басқару органдары, Қазақстан Республикасының ведомстволық медициналық қызмет органдары халықты бұқаралық ақпарат құралдары арқылы ауруды болдырмау және алдын алу мақсатында адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін экологиялық, табиғи, техногендік

және өндірістік сипаттағы анықталған зиянды факторлар туралы хабардар етуге міндетті.

11-бап. Азаматтарға медициналық-әлеуметтік көмек

1. Азаматтарға медициналық-әлеуметтік көмекке медициналық-әлеуметтік үлгідегі ұйымдастыру, тұрғын үй-тұрмыстық жеңілдіктерді ұсыну, жұмыс берушілердің жұмыс істейтіндерді сауықтыру жөніндегі ұсынымдарды орындауын қамтамасыз ету, ұтымды еңбек және тамақтану режимін ұйымдастыру желісін құру мен дамыту жөніндегі шаралар жүйесі жатады.

2. Туа біткен және жүре пайда болған жіті және созылмалы аурулардан, сондай-ақ алған жарақаттардың салдарынан зардап шегуші азаматтарға тиісті емдеу-алдын алу және сауықтыру ұйымдарында медициналық, дене шынықтыру, психологиялық және әлеуметтік оңалту көрсетіледі.

3. Әлеуметтік-елеулі аурулардан және айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардан зардап шегетін азаматтарға дәрілік қамтамасыз етуді қоса алғанда, медициналық-әлеуметтік көмекті, диспансерлік байқауды заңнамада белгіленген тәртіппен облыстардың (республикалық маңызды қалалар, астаналар) жергілікті өкілді қамтамасыз етеді.

4. Мүгедектік тобы белгіленген азаматтарға тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі шеңберінде мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдары диагностикалық көмек көрсетеді.

12-бап. Айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардың арнайы алдын алу шаралары

Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік органдар мен денсаулық сақтау ұйымдары, медицина қызметкерлері айналадағылар үшін қауіп төндіретін ауруларды (туберкулезді, психикалық және мінез-құлық бұзылуды, венерологиялық ауруларды, алапесті, ЖҚТБ және карантиндік жұқпаларды) анықтауды (оның ішінде жасырын ауруларды), сондай-ақ олардың арнайы алдын алу шараларын жүзеге асырады.

13-бап. Туберкулезбен және диабетпен ауыратын науқастарға медициналық-санитарлық көмек

көрсету

1. Туберкулезбен ауыратын науқастар міндетті диспансерлік бақылауға алынып, емделуге тиіс және тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде санаторийлік-курорттық еммен, қажетті дәрілік заттармен қамтамасыз етіледі.

2. Туберкулез микобактерияларын бөлетін науқастар міндетті түрде ауруханаға жатқызылады, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тұрғын үймен қамтамасыз етіледі.

3. Диабетпен ауыратын науқастар тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі шеңберінде міндетті түрде диспансерлік бақылауға алынып, емдеумен және қажетті дәрілік заттармен қамтамасыз етіледі.

14-бап. Соз ауруларымен және ЖҚТБ-мен ауыратын науқастарға медициналық-санитарлық көмек көрсету

1. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органдарының ұсынуымен облыстардың (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар), аудандардың (облыстық маңызы бар қалалар) мемлекеттік денсаулық сақтауды басқару органдары мен денсаулық сақтау ұйымдары, облыстардың (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) жергілікті атқарушы органдары соз ауруларымен және ЖҚТБ-мен ауыратын науқастарды уақытында анықтау және емдеу үшін арнайы орталықтар, зертханалар, кабинеттер, ауруханалар мен диспансерлер ұйымдастырады.

15-бап. Психикалық аурулардан және мінез-құлық бұзылуларынан зардап шегетін адамдарға медициналық-санитарлық көмек көрсету және оларды оңалту

Психикалық және мінез-құлық бұзылуларынан зардап шегетін адамдарға медициналық-санитарлық көмек көрсету және оларды оңалту заңнамада белгіленген негіздемелерде және тәртіппен жүзеге асырылады.

16-бап. Психикалық белсенді заттарды пайдалану салдарынан болған аурулардан зардап шегетін адамдарға медициналық-санитарлық көмек көрсету

1. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органдар мен облыстардың (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) жергілікті атқарушы органдары психикалық белсенді заттарды пайдалану салдарынан болған аурулардың алдын алу және емдеу жөніндегі шаралар жүйесін қамтамасыз етеді.

2. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органдардың ұсынуымен облыстардың (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар), аудандардың (облыстық маңызы бар қалалар) мемлекеттік денсаулық сақтауды басқару органдары мен облыстардың (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар) жергілікті атқарушы органдарының денсаулық сақтау ұйымдары жасырын емдеуді қоса ала отырып аталған аурулар санаттарын емдеу үшін арнайы кабинеттер, ауруханалар мен диспансерлер ұйымдастырады.

17-бап. Бостандығы шектеулі азаматтарға медициналық көмек көрсету

1. Сот үкімі бойынша бас бостандығынан айыру орындарынан тыс жерде жазасын өтеп жатқан, уақытша ұстайтын изоляторларға, арнайы мекемелерге орналастырылған азаматтарға медициналық-санитарлық көмек жалпы негізде көрсетіледі.

2. Тергеу изоляторларына орналастырылған және бас бостандығынан айыру орындарында жазасын өтеп жатқан адамдарға әділет органдарының медицина қызметтері қызмет көрсетеді.

3. Жазаны орындау мекемелерінде жұқпалы аурулардың әр түрімен ауыратын, оның

ішінде туберкулездің жұқпалы түрімен ауыратын науқас адамдарды ұстау мен емдеуді міндетті түрде шектеуі бар науқастарды саулардан бөлек және жеке ұстауды жүзеге асырады.

18-бап. Мемлекеттік қызметкерлерге, әскери қызметкерлерге, ішкі істер органдарының, ұлттық қауіпсіздік органдарының қызметкерлеріне медициналық көмек көрсету

Мемлекеттік қызметкерлерге, әскери қызметкерлерге, ішкі істер органдарының, ұлттық қауіпсіздік органдарының қызметкерлеріне медициналық көмекті осы ведомстволардың медицина ұйымдары көрсетеді. Қызмет өткеру немесе тұрғылықты жері бойынша медициналық ұйымдар болмаған жағдайда немесе оларда тиісті бөлімшелер, мамандар не арнайы жабдықтар болмаған жағдайларда медициналық көмек денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органның медициналық ұйымдарында және облыстардың (республикалық маңызы бар қалалар, астаналар), аудандардың (облыстық маңызы бар қалалар) мемлекеттік денсаулық сақтауды басқару органдары медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі шеңберінде тиісті бюджеттердің қаражаты есебінен көрсетеді.

19-бап. Хирургиялық араласу, қан құю және диагностиканың күрделі әдістерін қолдану тәртібі

1. Хирургиялық операциялар, қан құю, стационар жағдайындағы диагностиканың күрделі әдістері науқас адамдардың жазбаша келісімімен, ал он сегіз жасқа толмаған науқастарға, психикасы бұзылған науқастарға - олардың ата-аналарының, қорғаншыларының немесе қамқоршыларының, жақын туыстарының жазбаша келісімімен қолданылады.

2. Дәрігер медициналық араласу ісіне кірісіп кетіп, сол адамның өмірі мен денсаулығына қатер төнуіне байланысты оны тоқтату немесе қайта оралу мүмкін болмайтын жағдайлардан басқа кезде келісім кері қайтарылып алынуы мүмкін.

3. Хирургиялық араласуды, қан құюды, органдарды (органдардың бөлігін) және (немесе) тіндерді ауыстырып қондыруды, диагностиканың күрделі әдістерін қолдануды кешіктіру науқас адамның өміріне қатер төндіретін, ал аталған адамдардың келісін алу мүмкін болмайтын жағдайларда шешімді дәрігер немесе дәрігерлік комиссия қабылдайды.

20-бап. Клиникалық және медициналық-биологиялық сараптамалар жүргізу, диагностиканың, емдеудің жаңа әдістерін қолдану

1. Клиникалық және медициналық-биологиялық сараптамалар жануарларға, ал адамға-оның жазбаша келісімімен немесе оның заңды өкілінің қатысуымен жасалған келісім-шарт бойынша жүргізіледі.

2. Сынақтан өтіп жатқан адамның талап етуі бойынша кез келген кезеңде және

оның өміріне, денсаулығына қатер төнген жағдайда сараптама тоқтатылады. Емдеу-алдын алу ұйымдары алдын алудың, диагностиканың, емдеудің тек сараптама жасау арқылы бекітілген әдістерін денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органының арнайы рұқсаты бойынша қолданады.

21-бап. Биологиялық өлу сәтін анықтау. Өмірді сақтап тұратын аппаратураны тоқтату шарттары

1. Өлімді дәрігер немесе фельдшер анықтайды.
2. Денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган белгілеген тәртіппен өмірді сақтап тұратын аппаратура тек биологиялық өлім анықталған немесе мидың (мидың өлуі) тұтас қайтымсыз өлуі жағдайларында ғана тоқтатылуы мүмкін.
3. Донордың биологиялық өлімін анықтауға кейіннен ауыстырып қондыру үшін органдар мен тіндерді алуды қамтамасыз ететін мамандардың қатысуына тыйым салынады.
4. Эвтаназияны жүзеге асыруға тыйым салынады.

22-бап. Патологиялық-анатомиялық союды жүргізу

1. Патологиялық-анатомиялық союды өлімнің себептері туралы деректер алу және ауру диагнозын нақтылау мақсатында жүргізеді.
2. Зорлықпен өлтірілгендігіне күмән болмаған жағдайда және туыстарының жазбаша өтініші болған жағдайда не өлген адамның тірі кезінде өз еркімен көңіл білдіруімен сою жүргізілмей-ақ мәйітті беруге, егер Қазақстан Республикасының заңнамасында өзгеше көзделмесе рұқсат етіледі.
3. Қайтыс болған адамның отбасы мүшелерінің, жақын туыстарының немесе заңды өкілінің талабы бойынша денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган бекіткен тәртіппен тәуелсіз медициналық сараптама жүргізілуі мүмкін.

23-бап. Анатомиялық сый

1. Анатомиялық сый оны жасаушының өсиеті арқылы істелуі мүмкін және ол қайтыс болғаннан кейін нақты сипат алады. Анатомиялық сый туралы өсиетті сыйға тартушы адам жоюы мүмкін. Туған-туыстары өсиетке сот тәртібімен дау айта алады.
2. Анатомиялық сый туралы мәліметтер жария етілмеуі тиіс.
3. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес кім екені анықталмаған және талап етіп алынбаған адамдардың мәйіттері де анатомиялық сый деп танылады.

3-тарау. Донорлық және ауыстырып қондыру

24-бап. Қан және оның құрамдас бөлігіне донорлық

Донорлық пен қан және оның құрамдас бөліктерін құю тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

25-бап. Тіндер мен ағзаларды ауыстырып қондыру

1. Адам, адамның мәйіті, сондай-ақ жануарлар тіндер мен ағзаларды ауыстырып қондыру жөнінен донор бола алады.

2. Адам тіндері мен ағзаларын мәжбүрлеп алуға және оларды ауыстырып қондыруға тыйым салынады. Адам ағзалары сатып алу, сату және коммерциялық мәмілелер заты бола алмайды. Мұндай іс-әрекеттерге жол берген адамдар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапқа тартылады.

Заңның осы бабының 2-тармақшасының қолданысы дайындау үшін тіндік құрамдар пайдаланылған препараттар мен ауыстырып қондыру материалдарына қолданылмайды.

3. Адам ағзалары мен тіндерін Қазақстан Республикасының шегінен шығаруға тыйым салынады.

4. Қабылдаушымен генетикалық байланыстағы (сүйек кемігін қондыру жағдайларынан басқа), жан-жақты медициналық тексеруден өткен және одан ағзалар (ағзалардың бөлігін) мен (немесе) тіндер алуға болатындығы туралы консилиум дәрігер-мамандарының қорытындысы бар адамдар тірі донор болуы мүмкін.

Тірі донордан қолының түпнұсқасы нотариуспен куәландырылған оның жазбаша келісімен ауыстырып қондыру үшін жоқтығы денсаулықтың қайтымсыз бұзылуын болдырмайтын жұп ағзалардың бірі, ағзаның немесе тіндердің бөлігі алынуы мүмкін.

5. Қайтыс болған адамнан ауыстырып қондыру үшін тіндер мен (немесе) ағзалар (ағзалардың бөлігін) алу биологиялық өлімді тек дәрігер-мамандар консилиумы анықтаған жағдайда ғана жүргізілуі мүмкін.

6. Тіндер мен (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөлігін) ауыстырып қондырудың қажеттілігі туралы медициналық қорытындыны тиісті денсаулық сақтау ұйымының дәрігерлер консилиумы береді.

7. Тіндер мен (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөлігін) ауыстырып қондыру қабылдаушының жазбаша келісімі бойынша не кәмелетке толмаған қабылдаушының немесе заңнамада белгіленген тәртіппен іс-әрекетке қабілетсіз деп танылған қабылдаушының ата-анасының немесе заңды өкілінің жазбаша келісімі бойынша жүргізіледі.

Қабылдаушыға алдағы операциялық араласуларға байланысты оның денсаулығы үшін болуы мүмкін асқынулар туралы ескертілуі тиіс.

8. Мәйіттерден тіндер мен (немесе) ағзалар (ағзалардың бөлігін) алу денсаулық сақтау ұйымдарында жүргізіледі. Тіндер мен (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөлігін) бұзылудан сақтау және ауыстырып қондыру көрсетілген қызметті жүзеге асыруға денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті органның рұқсаты болған жағдайда тек мемлекеттік денсаулық сақтау ұйымдарында ғана жол беріледі.

9. Денсаулық сақтау ұйымдарының дәрігерлері мен өзге де қызметкерлеріне донор

мен қабылдаушы туралы мәліметтерді жариялауға тыйым салынады. Бұндай мәліметтерді жариялау Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапқа тартылады.

26-бап. Тіндер мен ағзалар донорларының құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы

1. Өзінің тіндерін және (немесе) ағзаларын (ағзаларының бөліктерін) ауыстырып салуға келісім берген донор денсаулық сақтау ұйымынан тіндерін және (немесе) ағзаларын (ағзаларының бөліктерін) алу бойынша алда болатын қауырт әрекетке байланысты оның денсаулығы үшін болуы мүмкін асқынулар туралы толық ақпаратты талап етуге құқығы бар.

2. Донор жүргізілген операцияға байланысты денсаулық сақтау ұйымында тегін емделуге, оның ішінде дәрі-дәрмек алуға құқығы бар.

3. Донорлық функцияны орындауға байланысты медицина қызметкері зиян келтіргенде, донор Қазақстан Республикасының заңнамалық кесімдеріне сәйкес зиянды өтетуге құқығы бар.

27-бап. Қабылдаушылардың құқықтары мен әлеуметтік қорғалуы

1. Тіндер және (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөліктерін) қондыруға келісім берген қабылдаушы денсаулық сақтау ұйымынан тіндер және (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөліктерін) ауыстырып қондыру бойынша алда болатын операциялық араласуларға байланысты оның денсаулығы үшін болуы мүмкін асқынулар туралы толық ақпаратты талап етуге құқығы бар.

2. Қабылдаушы жүргізілген операцияға байланысты денсаулық сақтау ұйымында тегі медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі шеңберінде тегін емделуге, оның ішінде дәрі-дәрмек алуға құқығы бар.

3. Медицина қызметкерлері залалданған тіндер және (немесе) ағзаларды (ағзалардың бөліктерін) қондырғаны үшін заңнамаға сәйкес жауап береді.

4. Залалданған тіндер және (немесе) ағзалар (ағзалардың бөліктері) қондырылған жағдайда қабылдаушылар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келтірілген зиянның орнын толтыруды талап етуге құқығы бар.

28-бап. Жасанды жолмен ұрықты енгізіп жетілдіру, жасанды жолмен ұрықтандыру, ұрықты ауыстырып қондыру

1. Қазақстан Республикасының азаматтары заңнамада белгіленген тәртіппен жүзеге асырылатын жасанды жолмен ұрықты енгізіп жетілдіру, жасанды жолмен ұрықтандыру, ұрықты ауыстырып қондыруға құқығы бар.

2. Адамның ұрығын ғылыми, коммерциялық және өнеркәсіптік мақсаттарда пайдалануға тыйым салынады.

3. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес денсаулық сақтау ұйымдары

донорлықтың құпиялылығын және жасанды жолмен ұрықты енгізіп жетілдіру жасанды жолмен ұрықтандыру, ұрықты ауыстырып қондыру операциясын жасаудың құпиялылығын сақтауды қамтамасыз етеді және жауапты болады.

4. Денсаулық сақтау ұйымдары жасанды жолмен ұрықты енгізіп жетілдіру, жасанды жолмен ұрықтандыру, ұрықты ауыстырып қондыру үшін жыныс клеткалары донорлығына қойылатын тәртіп пен шарттарды сақтауға, олардың гепатиттің В, С, Дельта қоздырғышына және АҚТҚ-ға тексерілуіне жауап береді.

4-тарау. Дәрілік және протездік-ортопедиялық көмек

29-бап. Азаматтарға дәрілік көмек

Азаматтарға дәрілік көмек Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

30-бап. Протездік-ортопедиялық көмек

1. Мүгедектерді протездік-ортопедиялық бұйымдармен қамтамасыз ету тәртібін Қазақстан Республикасының әлеуметтік қорғау саласындағы уәкілетті мемлекеттік о р г а н ы б е л г і л е й д і .

2. Мемлекет протездік-ортопедиялық көмекті жетілдіру жөніндегі ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуге, жоғары сапалы протездік-ортопедиялық бұйымдарды, осы заманғы технологияларды өндіріске енгізуге, мамандарды даярлауға, протездік-ортопедиялық өнеркәсіпті ұйымдастыру мен дамытуға қажетті қаражат бөледі.

5-тарау. Мемлекеттік және жеке медицина ұйымдарының құқықтары мен міндеттері

31-бап. Мемлекеттік және жеке медицина ұйымдары мен жеке медициналық практикамен айналысатын адамдардың құқықтары

Мемлекеттік және жеке медицина ұйымдары мен жеке медициналық практикамен а й н а л ы с а т ы н а д а м д а р д ы ң :

алған лицензиясына сәйкес халыққа алдын алу, диагностикалық және емдік көмек к ө р с е т у г е ;

медицина қызметкерлерін жалдауға, Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтіндей жағдайда олардың еңбегіне ақы төлеудің нысандары мен к ө л е м д е р і н б е л г і л е у г е ;

денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган белгілеген тәртіппен дәрілерге рецепт жазып беруге және еңбекке жарамсыздық парақтары мен анықтамаларды беруге құқығы бар.

32-бап. Мемлекеттік және жеке медицина ұйымдары мен жеке медициналық практикамен айналысатын адамдардың міндеттері

Мемлекеттік және жеке медицина ұйымдары мен жеке медициналық практикамен айналысатын адамдар:

шұғыл медициналық көмек көрсетуді;
лицензияға сәйкес қол жетімді, уақтылы, сапалы, білікті, мамандандырылған және жоғары мамандандырылған медициналық көмекті;

денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган рұқсат еткен диагностикалау, алдын алу және емдеу әдістерін, сондай-ақ, дәрілік заттарды қолдануды; адамдардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін экологиялық зиянды табиғи, техногендік және өндірістік факторларды уақтылы және белсенді түрде анықтау, осы факторлар туралы денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік органдарды хабардар етуді;

шұғыл жағдайлардағы жұмысқа дайындықты; айналасындағылар үшін қауіп төндіретін аурулардың, сондай-ақ кәсіби аурулардың алдын алу, диагностикалау және емдеу бойынша арнайы медициналық алдын алу шараларын жүргізуді;

медициналық көмектің нысандары мен түрлері туралы тегі, жедел және дұрыс ақпарат беруді;

санитарлық-эпидемиологиялық ережелер мен нормалардың және гигиеналық нормативтердің сақталуын;

меншік нысанына қарамастан, басқа денсаулық сақтау ұйымдарымен өзара іс-қимылды және сабақтастықты;

салауатты өмір салтын насихаттауды және халықты санитарлық-гигиеналық тәрбиелеуді;

медицина кадрларын даярлау және қайта даярлау үшін жағдайларды; денсаулық сақтау және мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органдар белгілеген нысандар, түрлер бойынша, көлемде, тәртіпте және мерзімде бастапқы медициналық құжаттарды жүргізуді, есептер беріп отыруға;

кәсіби міндеттерін атқару кезінде азаматтардың өздеріне белгілі болған аурулары туралы, ішкі және отбасылық өмірі туралы мәліметтерді жария етпеуге міндетті. Бұл ақпаратты ашып айтуға осы Заңда көзделген жағдайларда жол беріледі;

венерологиялық аурулармен, ЖҚТБ-мен, туберкулездің жұқпалы түрімен, алапеспен, микроспориямен, трихофитиямен, қышымамен және басқа да жұқпалы аурулармен ауырған, бактериологиялық және химиялық табиғи заттан уланған, айналадағылар үшін қауіп төндіретін психикалық және мінез-құлық бұзылуы жағдайлары туралы тиісті денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік органдарға, ал ішкі істер органдарына жаңадан алған жарақаты, жаралануы, қылмыстық түсік жасау

бойынша өтініш білдірген адамдар туралы, сондай-ақ айналадағылар үшін қауіп төндіретін аурулардың жағдайлары туралы мәліметтерді хабарлауды; мемлекеттік органдармен, сондай-ақ өнеркәсіптік, оқу, сауда, ауыл шаруашылығы және басқа да ұйымдармен азаматтардың денсаулығын сақтау мәселелері жөнінде өзара іс-қимылды қамтамасыз етуге міндетті.

5-тарау. Азаматтардың денсаулық сақтау саласындағы құқықтары

33-бап. Азаматтардың медициналық көмек алу құқығы

1. Қазақстан Республикасының азаматтары заңнамамен белгіленген тәртіпте тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемін алуға құқығы бар.

2. Азаматтардың өздерінің жеке қаражаты, ұйымдардың қаражаты және Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған өзге де көздер есебінен тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемінен артық қосымша медициналық қызметті пайдалануға құқығы бар.

Мемлекеттік денсаулық сақтау жүйесі ұйымдарындағы және жеке медициналық практикамен айналысатын жеке тұлғалардың ақылы медициналық қызмет көрсету шарттары мен тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленеді.

3. Азаматтар ведомстволық бағыныстылығы мен меншік нысанына қарамастан, кез-келген жақын жердегі емдеу-алдын алу ұйымында жедел және шұғыл медициналық көмекпен қамтамасыз етіледі.

4. Азаматтардың мемлекеттік бюджет қаражаттары есебінен шетелдегі медициналық және басқа ұйымдарда медициналық, фармацевтикалық, протездік-ортопедиялық көмек алуға, мұндай көмектің қажеттілігі туралы Қазақстан Республикасының мамандандырылған медицина ұйымдарының қорытындысы болғанда құқығы бар.

34-бап. Азаматтардың өз жынысын ауыстыру құқығы

1. Жыныстық сәйкестігі бұзылған адамдардың жынысын ауыстыруға құқығы бар.

2. Жыныстық сәйкестігі бұзылған адамдарды медициналық куәландыру уәкілетті орган бекіткен ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

35-бап. Азаматтардың емделуден және медициналық араласудан бас тарту құқығы

1. Азаматтың немесе оның заңды өкілінің осы Заңның 36-бабында көзделген жағдайлардан басқа, шұғыл медициналық көмектен, тексеруден, емделуден және медициналық араласудан кез-келген кезеңде бас тартуға құқығы бар.

2. Шұғыл медициналық көмектен, тексеруден, емделуден және медициналық араласудан бас тартқан кезде азаматқа немесе оның заңды өкіліне оған қолайлы нысанда мұның ықтимал зардаптары түсіндірілуі тиіс.

3. Шұғыл медициналық көмектен, тексеруден, емделуден және медициналық араласудан бас тарту оның ықтимал зардаптары көрсетіліп, медициналық құжаттамада жазбаша ресімделеді және азамат не оның заңды өкілі, сондай-ақ медицина қызметкері

қ о л қ о я д ы .

4. Он сегіз жасқа толмаған адамның ата-анасы немесе өзге заңды өкілдері не заңда белгіленген тәртіппен іс-әрекетке қабілетсіз деп танылған адамның заңды өкілдері аталған адамның өмірін сақтап қалу үшін қажетті медициналық көмектен бас тартқан кезде медицина ұйымы, сондай-ақ медицина қызметкері осы адамдардың мүдделерін қорғау үшін прокурорға жүгінуге міндетті.

36-бап. Азаматтардың келісімінсіз тексеру, емдеу және медициналық араласу

1. Азаматтың немесе оның заңды өкілінің келісімінсіз: өз еркін білдіруге мүмкіндік бермейтін есеңгіреген, ес-түссіз жағдайдағы; айналасындағыларға қауіп төндіретін аурулардан зардап шегуші; психикасы бұзылуының асқынуынан зардап шегуші; психикасының және мінез-құлқының бұзылуынан зардап шегуші және қоғамға қауіпті іс-әрекет жасаған адамдарға шұғыл медициналық көмек көрсетуге, тексеруге, емдеуге және медициналық араласуға Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен жол беріледі.

2. Азаматтардың келісімінсіз тексеру, емдеу және медициналық араласу осы баптың 1-тармағында көзделген негіздер жойылғанға дейін немесе соттың шешімі бойынша жалғаса береді.

37-бап. Азаматтардың, санитарлық-эпидемиологиялық, экологиялық салауаттылық пен радиациялық қауіпсіздікке құқығы

1. Азаматтардың санитарлық-эпидемиологиялық, экологиялық салауаттылыққа және радиациялық қауіпсіздікке құқығы бар.

2. Мемлекет қазіргі және келешек ұрпақтың денсаулық жағдайына теріс әсер етпейтін қолайлы қоршаған ортаны сақтауды қамтамасыз етеді.

3. Азаматтардың заңда белгіленген тәртіппен кінәлі тараптан денсаулығына келтірілген зиянды өтеуді жеке және тұтынушылар құқығын қорғау және адам құқығын қорғау жөніндегі қоғамдық ұйымдар арқылы талап етуге құқығы бар.

38-бап. Азаматтардың дәрілік, протездік-ортопедиялық көмекпен қамтамасыз етілу құқығы

1. Медициналық айғақтары бойынша азаматтардың дәрілік, протездік-ортопедиялық көмекпен қамтамасыз етілуге құқығы бар.

2. Дәрілік препараттармен, протездік-ортопедиялық, дұрыс көру бұйымдарымен, есту аппараттарымен, емдік дене шынықтыру құралдарымен және арнаулы жүріп-тұру құралдарымен қамтамасыз етілу жеңілдіктеріне жататын адамдардың санаты,

сондай-ақ олармен қамтамасыз ету және оларды пайдаланудың шарттары мен тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленеді.

39-бап. Некеге тұратын азаматтардың медициналық-генетикалық тексеруден өту құқығы

Қазақстан Республикасының аумағында некеге тұратын азаматтардың жұбайлары мен олардың ұрпақтарының денсаулығын сақтау мақсатында өздерінің қалауы бойынша денсаулық сақтау ұйымдарында медициналық және медициналық-генетикалық тексеруден өтуге құқығы бар.

40-бап. Азаматтардың санаторийлік-курорттық емделу, сауықтыру бейініндегі ұйымдардың қызметтерін пайдалану құқығы

Азаматтардың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес санаторийлік-курорттық ұйымдарды, демалыс үйлерін профилакторийлерді, пансионаттарды, туристік базаларды, спорт ғимараттарын және сауықтыру бейініндегі басқа да ұйымдарды пайдалануға құқығы бар.

41-бап. Азаматтардың өздерінің денсаулығының жай-күйі және денсаулыққа әсер ететін факторлар туралы ақпарат алу құқығы

1. Азаматтардың өздерінің және өз балаларының денсаулығының жай-күйі туралы қажетті ақпарат алуға құқығы бар.

2. Азаматтардың, егер заңнамада өзгеше белгіленбесе, жұбайы (зайыбы) мен ата-аналары денсаулығының жай-күйі туралы ақпарат алуға құқығы бар.

3. Азаматтардың, алдын алу және емдеу әдістері туралы, халықтың науқастану деңгейі туралы, темекі шегудің салдарын қоса алғанда, олардың денсаулығына әсер ететін факторлар туралы, оның ішінде қоршаған орта, еңбек, тұрмыс және демалыс жағдайлары туралы денсаулық сақтау органдары мен ұйымдарынан, сондай-ақ басқа ұйымдар мен жұмыс берушілерден жеке немесе қоғамдық ұйымдар арқылы дұрыс ақпаратты өтеусіз алуға құқығы бар.

4. Азаматтардың дәріханалық, емдеу-алдын алу ұйымдарынан белгіленетін, сатылатын дәрілік заттардың сапасы, қауіпсіздігі мен тиімділігі туралы толық ақпарат алуға құқығы бар.

5. Азаматтардың денсаулығының жай-күйі туралы ақпаратты тексеру мен емдеуді жүргізетін дәрігер береді.

6. Азаматтардың емдеудің ықтимал әдістері мен тәсілдері туралы ақпарат алуға, әдістері, тәсілдерді, дәрілік заттар мен емдеуге арналған аспаптарды таңдауға, егер мұндай таңдау тексеру қорытындылары бойынша мүмкін болып белгіленсе, құқығы бар.

42-бап. Азаматтардың өздерінің денсаулығына келтірілген зиянның орнын толтыру құқығы

Азаматтардың өздерінің денсаулығына мемлекет, жұмыс берушілер немесе өзге де тұлғалар келтірген моральдық және материалдық нұқсандардың орнын толтыруға құқығы бар. Денсаулыққа келтірілген зиянның орнын толтырудың негіздемесі мен тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасымен белгіленеді.

43-бап. Ананың денсаулығын сақтау құқығы

1. Қазақстан Республикасында ананы мемлекет қорғайды және к ө т е р м е л е й д і .

2. Әйелге ана болу туралы мәселені өзі шешу құқығы беріледі. Денсаулық сақтау мақсатында әйелге оның келісімімен өзі қаламаған жүктіліктің алдын алудың қазіргі заманғы әдістері жүргізілуі мүмкін.

Хирургиялық стерильдеу медициналық айғақтар болғанда және жеке тілек білдіру бойынша, тек әйелдің келісімімен ғана, тиісті лицензиясы бар медициналық ұйымдарда жүргізіледі.

3 . А н а н ы қ о р ғ а у :

арнайы медицина ұйымдарының кең желісін ұйымдастыру;
ауру баланы күтіп-бағу үшін стационарға түскенде әйелдердің ұрпақ жаңғырту функциясына және балалардың денсаулығына тікелей әсер ететін негізгі ауруларды медициналық айғақтар бойынша емдеу;

жүкті әйелдерге медициналық ұйғарымдарды орындауға мүмкіндік туғызып, оларды жұмысқа ұтымды түрде орналастыру;

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес баланы күтіп-бағуға жәрдемақы төлей отырып, жұмыс істеп жүрген әйелдерге жүктілігі мен босануына байланысты демалыстар беру;

жеке жұмыс кестесін және толық емес жұмыс уақыты режимін белгілеу, баланың емшек сүтімен толыққанды қоректенуі үшін жағдай жасау арқылы қамтамасыз етіледі.

44-бап. Балалардың денсаулығын сақтау құқығы

1. Мемлекет балалардың құқықтары мен мүдделерін қорғауды жүзеге асырады, олардың дене бітімі, ақыл-ойы, рухани, адамгершілік және әлеуметтік дамуы үшін қажетті тұрмыс жағдайларына құқықтарын қамтамасыз етеді.

2. Мемлекеттік органдар, жұмыс берушілер арнаулы медициналық және балаларды сауықтыру ұйымдарының желісін дамытуды қамтамасыз етеді, олардың тиімді жұмыс істеуі үшін қажет жағдайлар жасауға жауапты болады.

3. Балалар міндетті мерзімдік медициналық байқаулардан өтіп тұруға және тұрақты диспансерлік бақылауда болуға тиіс.

4. Стационарлық емдеу кезінде:

3 жасқа дейінгі балаларды, сондай-ақ дәрігерлердің қорытындысы бойынша қосымша күтіп-бағуды қажет ететін ауыр науқас ересек балаларды стационарда емдеу кезінде анасына (әкесіне) немесе баланы күтіп-бағуды тікелей жүзеге асыратын өзге адамға ауырып қалған отбасы мүшесін күтіп-бағуға байланысты еңбекке уақытша

жарамсыздығы бойынша жәрдемақы төленіп, емдеу мекемесінде онымен бірге болу мүмкіндігі беріледі;

табиғи жолмен тамақтанатын бір жасқа дейінгі балаларды емшек сүтімен тамақтандыратын ана баланы күтіп-бағу үшін стационарда болған кезінде емдеу ұйымында тегін тамақпен қамтамасыз етіледі.

5. Дене бітімінің немесе психикасының дамуында кемістігі бар, сондай-ақ АҚТҚ жұқтырған балалардың мамандандырылған балалар мекемелерінде медициналық-әлеуметтік көмек алуға құқығы бар.

6. Қазақстан Республикасындағы балалардың ұрпақ жаңғырту денсаулығын қорғау саласында білім алуға және тәрбиеленуге құқығы бар. Балаларға жыныстық білім беру мен тәрбиелеу білім беру және денсаулық сақтау органдары арнайы әзірлеген және бекіткен бағдарламалар бойынша, меншік нысанына қарамастан, тәрбиелеу және білім беру ұйымдарында жүзеге асырылады.

7. АҚТҚ жұқтырған жетім қалған (бас тартылған) балалардың балалар үйі мен жалпыға арналған оқу-тәрбиелеу ұйымдарында болуына құқығы бар.

7-тарау. Азаматтардың денсаулық сақтау саласындағы міндеттері

45-бап. Азаматтардың денсаулық сақтау туралы заңнамаларды сақтау жөніндегі міндеттері

Азаматтар денсаулық сақтау туралы заңнамаларды сақтауға, өздерінің және айналасындағы адамдардың денсаулығына ұқыпты қарауға міндетті.

46-бап. Азаматтардың медициналық нұсқамаларды ұстану жөніндегі міндеттері

1. Жұқпалы аурулардың таралуының алдын алу үшін азаматтар медициналық нұсқамаларды денсаулық сақтау ұйымдары белгілеген мерзімде орындауға міндетті.

2. Стационарлық емделуде жатқан адамдар медициналық ұйымдарда қолданылып жүрген режимді сақтауға міндетті.

47-бап. Азаматтардың балалар денсаулығына қамқорлық жасау жөніндегі міндеттері

1. Азаматтар балалардың денсаулығына, олардың дене бітімі, рухани және адамгершілік жағынан жетілуіне қамқорлық жасауға, салауатты өмір салты дағдыларына тәрбиелеуге міндетті.

2. Жүкті әйелдер уақтылы медициналық есепке тұруға, тексеруден өтуге, медициналық нұсқамаларды орындауға міндетті.

3. Ата-аналар толыққанды сау балалардың тууына жәрдемдесетін салауатты өмір салтын ұстануға және бала туғаннан кейін медициналық нұсқаманы орындауға міндетті.

48-бап. Туберкулезбен, алапеспен, венерологиялық аурулармен және карантиндік жұқпалы аурулармен ауыратын азаматтардың міндеттері

1. Туберкулезбен, алапеспен, венерологиялық аурулармен және карантиндік жұқпалы аурулармен ауыратын азаматтар медицина ұйымдарының талап етуі бойынша тексеруден өтуге және емделуге міндетті.

Тексерілуден және емделуден жалтарған жағдайда азаматтар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен мәжбүрлеп куәландырылуға және емделуге алынады.

2. Вирусты гепатитпен, венерологиялық аурулармен ауыратын азаматтар емделуге дейінгі кезеңде шұғыл медициналық көмекке жүгінген кезде өзінің ауруы туралы медицина қызметкерін хабардар етуге міндетті.

49-бап. Азаматтардың науқастарды тасымалдауға және оларға медициналық көмек көрсетуге жәрдемдесу жөніндегі міндеттері

Азаматтар науқастың өміріне қауіп төнген жағдайларда тасымалдауға және медициналық көмек көрсетуге жәрдемдесуге міндетті.

8-тарау. Денсаулық сақтау ұйымдарын кадрлармен қамтамасыз ету

50-бап. Денсаулық сақтау ұйымдарының кадрлары

1. Денсаулық сақтау кадрларына медициналық, фармацевтикалық, ғылыми, ғылыми-педагогикалық, педагогикалық, инженері-техникалық қызметкерлер жатады, олардың тізбесін денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган белгілейді.

51-бап. Медицина және фармацевтика қызметкерлеріне қойылатын талаптар

Мемлекеттік денсаулық сақтау органдарында медициналық және фармацевтикалық қызметті басқаруға, меншік нысанына қарамастан, медициналық және фармацевтикалық ұйымдарда осы қызметпен, оның ішінде жеке практикамен айналысуға арнайы даярлықтан өткен және Қазақстан Республикасының, бұрынғы КСРО-ның, Қазақстан Республикасы бекіткен келісімге сәйкес шетелдердің тиісті жоғары немесе арнаулы орта оқу орнын бітіргені туралы диплом алған, сондай-ақ нострификация тәртібімен диплом алған адамдар жіберіледі.

52-бап. Медициналық және фармацевтикалық қызметпен айналысу құқығын қалпына келтіру және одан айыру

1. Өздерінің мамандығы бойынша үш жылдан артық жұмыс істемеген медицина және фармацевтика қызметкерлері медициналық және фармацевтикалық қызметпен айналысуға денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті

орган белгілеген тәртіппен тиісті оқу орындарында қайта даярлаудан өткеннен кейін ж і б е р і л е д і .

2. Медициналық және фармацевтикалық қызметпен айналысу құқығынан айыру сот тәртібімен жүргізіледі.

9-тарау. Медицина және фармацевтика қызметкерлерінің кәсіби құқықтары, міндеттері, жауапкершілігі

53-бап. Медицина және фармацевтика қызметкерлерінің кәсіби құқықтары

1. Медицина және фармацевтика қызметкерлерінің: денсаулық сақтау саласындағы уәкілетті орган белгілеген тәртіпте және мерзімде теориялық және практикалық даярлықтың қол жеткізген деңгейіне сәйкес біліктілік с а н а т т а р ы н а л у ғ а ;

кәсіби білімдерін жетілдіруге; денсаулық жағдайы бойынша кәсіби міндеттерін орындау мүмкін болмаған кезде, бюджет қаражаттарының немесе жұмыс берушінің қаражаттары есебінен қайта д а я р л а у д а н ө т у г е ;

өздерінің кәсіби міндеттерін азаматтың денсаулығына зиян немесе нұқсан келтіретіндей дәрежеде ұқыпсыз немесе салдыр-салақ орындаумен байланысты емес кәсіби қ а т е л і г і н с а қ т а н д ы р у ғ а ;

өздерінің кәсіби міндеттерін жоғары сапалы деңгейде орындағаны үшін м а р а п а т т а у ғ а қ ұ қ ы ғ ы б а р .

2. Медицина және фармацевтика қызметкерлерінің кәсіби қызметіне, азаматтардың денсаулығы мен өміріне мұндай қызметтің зиян келтіруі мүмкін жағдайлардан басқа, мемлекеттік органдардың және басқа да ұйымдардың, сондай-ақ азаматтардың араласуына тыйым салынады.

54-бап. Медицина және фармацевтика қызметкерлерінің кәсіби міндеттері

Медицина және фармацевтика қызметкерлері: емдеудің әдістері мен тәсілдерін, сондай-ақ медициналық мақсатта пайдаланылатын құралдар мен бұйымдарды таңдау мүмкіндігі туралы, егер мұндай таңдау тексеру нәтижелерінде көзделсе, емделушіні хабардар етуге;

кәсіби міндеттерін орындау кезінде өздеріне мәлім болған донорлар, реципиенттер және АҚТҚ жұқтырғандар туралы мәліметтерді жария етпеуге;

Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген басқа да міндеттерді орындауға міндетті.

**55-бап. Медицина және фармацевтика қызметкерлерінің
азаматтардың денсаулығына келтірген зиян үшін
жауапкершілігі**

Медицина және фармацевтика қызметкерлері, сондай-ақ халықтық медицинамен (емшілікпен) айналысуға құқығы бар адамдар азаматтардың денсаулығына өздері келтірген зиян үшін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапты болады.

**10-тарау. Еңбекке уақытша жарамсыздықты медициналық
сараптау**

56-бап. Еңбекке уақытша жарамсыздық фактісін куәландыру

1. Еңбекке уақытша жарамсыздық фактісі құжатпен - еңбекке жарамсыздық парағымен немесе анықтамамен куәландырылады.

2. Еңбекке жарамсыздық парағы азаматтарға жұмыстан босануға және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес еңбекке уақытша жарамсыздығы бойынша жәрдемақы алуға құқық береді.

3. Еңбекке уақытша жарамсыздығы туралы анықтама азаматтарға жәрдемақы алмай, жұмыстан босануға құқық береді.

11-тарау. Қорытынды ережелер

57-бап. Осы Заңды бұзғаны үшін жауапкершілік

Осы Заңның бұзылуына кінәлі адамдар Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапты болады.

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Президенті